

Lietuvos Respublikos Prezidentui
Lietuvos Respublikos Vyriausiajai rinkimų komisijai
Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Lietuvos Respublikos Seimui
Lietuvos Respublikos politinėms partijoms

KREIPIMASIS

2020-04-09

Žemiau pasirašiusios visuomeninės nevyriausybines organizacijos,

išreiškia bendrą susirūpinimą dėl pasirengimo artėjantiems Lietuvos Respublikos Seimo rinkimams, kurie turėtų vykti 2020 m. spalio 11 d., ir kviečia nedelsiant imtis veiksmų, kurie užtikrintų skaidrius ir gerai organizuotus rinkimus.

Sklandžiai organizuojami Tautos atstovų rinkimai yra vienas pagrindinių demokratinių procesų, kurio tąsa yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir yra esminė sąlyga užtikrinti piliečių pasitikėjimą savo Valstybe. Šiuo metu dėl koronaviruso (SARS-CoV-2) sukeltos pandemijos šalyje yra paskelbtas karantinas. Nors tikimasi, kad priimtos priemonės padės sustabdyti pandemiją ir galėsime sugrįžti į visiems įprastą gyvenimą, su tokia situacija mūsų Valstybė susiduria pirmą kartą. Kyla nerimas, kad pandemijai užsitęsus ilgiau ar sugrįžus rudenį, nebus laiku ir tinkamai pasiruošta planuojamiems rinkimams.

Pastebime, kad įprastinėmis sąlygomis organizuojamų rinkimų kampanijų ir balsavimo procedūros yra sunkiai suderinamos su socialinio atstumo palaikymu. Specialiai nepasiruošus kyla rizika sukelti pavojų Lietuvos piliečių sveikatai, atgrasinti dalyvavimą ir sumenkinti pasitikėjimą šalies demokratijos procesais. Pavyzdžiui, kampanijų metu kandidatai daug laiko praleidžia keliaudami ir tiesiogiai bendraudami su visuomene, dalyvaudami viešuose debatuose. Balsavimo metu gausiai būriuojamasi į rinkimų apylinkių patalpas, kurios nėra nuolat dezinfekuojamos. Asmens identifikacija balsavimo vietoje gali kelti problemų, jei bus dėvimos apsauginės kaukės. Likusi procedūra: pasirašymas registre, biuletenio užpildymas ir įmetimas į urną, taip pat reikalauja kontakto su bendro naudojimo paviršiais ar įrankiais. Sudarant sąlygas balsuojantiems iš namų,

kurių dauguma patenka į padidintos rizikos grupes, taip pat būtų reikalingas specialus pasirėngimas. Galiausiai, balsų skaičiavimas gali kelti pavojų rinkimų komisijoms ir stebėtojams.

Dėl esamos padėties neįprastumo ir situacijos neapibrėžtumo, raginame nedelsiant pradėti rengtis galimiems alternatyviems rinkimų kampanijų ir balsavimo scenarijams. Ypač svarbu iš anksto įvertinti alternatyvių sprendimų saugumą ir praktiškumą šalies mastu. Būtina tinkamai įvertinti šaliai priešiškos dezinformacijos grėsmes ir užtikrinti efektyvią politinės reklamos socialiniuose tinkluose stebėseną. Taip pat užtikrinti lygiateises bei sąžiningas kampanijų komunikacijos galimybes. Esant poreikiui siūlome konsultuotis su Lietuvos Respublikos Konstitucinės teisės ekspertais. Pagal galimybes rekomenduojame ištestuoti visas naujas procedūras iš anksto, kad būtų galima užtikrinti sklandų veikimą rinkimų metu.

Viliamės, kad šių priemonių neprireiks, tačiau, tokiam atvejui nutikus išankstinis pasiruošimas padės išvengti skubotų ir neparuoštų sprendimų prieš pat rinkimus. Toks išankstinis pasiruošimas leistų užtikrinti Lietuvos Respublikos piliečiams galimybę saugiai balsuoti rinkimuose ir sustiprinti pasitikėjimą demokratijos procesais.

Prašome Prezidentūrą, Vyriausybę ir VRK imtis iniciatyvos vertinti galimus Seimo rinkimų organizavimo scenarijus, pasitelkiant nepriklausomus ekspertus bei visuomenines organizacijas stebėti pasiruošimo procesus ir užtikrinti sprendimų pagrįstumą, proceso skaidrumą bei visuomenės pasitikėjimą būsimų rinkimų procedūromis.

Prašome Vyriausybę ir Seimą užtikrinti tinkamus resursus ir teisinę bei įstatyminę bazę sklandžiam artėjančių rinkimų pasirėngimui pagal aukščiausius demokratinių rinkimų standartus.

Prašome VRK artimiausiu metu informuoti visuomenę apie pasirėngimo rinkimams planus pagal skirtingus galimus pandemijos vystymosi scenarijus.

Prašome politinių partijų ir nepriklausomų kandidatų atsakingai laikytis VRK nustatytų procedūrų ir sveikatos organizacijų rekomendacijų rinkiminių kampanijų metu, ir su jomis supažindinti savo rinkėjus.

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga	Pirmininkas Vladimiras Oleinikovas
Visuomeninė organizacija “Baltosios pirštinės”	Vykdomoji direktorė Marija Šaraitė
VšĮ “Global Lithuanian Leaders”	Direktorė Aušra Kukelkaitė
Pasaulio Lietuvių Bendruomenė	Pirmininkė Dalia Henke
Jaunųjų profesionalų programos “Kurk Lietuvai” alumnų asociacija	Pirmininkė Živilė Nečejauskaitė
“Transparency International” Lietuvos skyrius	Direktorius Sergejus Muravjovas
Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacija (POLA)	Prezidentas Šarūnas Narbutas
Jaunųjų gydytojų asociacija	Prezidentė Kristina Norvainytė
Politikos stebėsenos tinklas “Žinau, ką renku”	Koordinatorė Aušrinė Diržinskaitė